

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

17. De differentijs sponsalium, & matrimonij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

Nunc de modis, quibus contrahantur agendum est. Hi autem sunt quatuor.

Primus, per simplicem & absolutam promissionem: absolutam, id est, sine conditione; simplicem verò, id est sine aliquo alio onere augente obligationem, ut, cum quis dicit, ego ducam te uxorem, altera autem, ego nubam tibi.

Altero modo, per absolutam promissionem, sed aliquo onere accedente, puta iuramento, donatione annuli, aut alicuius arræ.

Tertio modo, per promissionem conditionatam. Et possunt esse quatuor genera conditionum, de quibus dicenda sunt prorsus eadem omnia, quæ diximus de matrimonio conditionato: ob id non est opus repetere.

Quarto modo fiunt per virtuales promissionem. In cuius gratiam nota, ex c. vnico de desponsat. impuber. in 6. cum duo impuberes, vel vnus impubes contrahunt de presenti, tunc non censetur matrimonium, sed sponsalia: non enim vult Ecclesia illum consensum admittere, nisi tamquam de futuro; vnde æquiualeat promissioni. Anni verò pubertatis in foemina sunt duodecim, in masculo quatuordecim, ante quos non est matrimonium, sed sponsalia, modò iuxta Concilium Tridentinum, nisi talis consensus de presenti sit cum testibus, & Parocho, ut dictum est, nullius est efficaciam, nec æquiualeat sponsalibus: cum tamen ista sunt, procedit Canon antiquus.

De differentijs sponsalium, & matrimonij.

CAPVT XVII.

PRÆTER dictas differentias sunt tres inter sponsalia & matrimonium.

Prima est iuxta Concil. Triden. sess. 24. c. 1. matrimonia clandestina, quæ non fiunt ante duos aut tres testes cum Parocho, nullam habent efficaciam: at verò per hoc caput non annullantur sponsalia clandestina, sed sunt valida, licet careant testibus & Parocho, quamuis prohibita sint cap. cum inhibito, de clandest. desponsa. vbi olim inhibebantur matrimonia clandestina, & ibi Panorm. intelligenda esse dicit sponsalia; tamen non annullabantur, modò annullantur. In qua re vnam est multum notandum, olim in iure antiquo, vt

habe-

habetur cap. is, qui extra, de sponsalibus, quando sponsalibus accedebat copula cum consensu maritali, fiebat matrimonium: at verò quia iam ad rationem matrimonij pertinent testes, & Parochus, id locum non habet, alias esset fraus contra Concilium facili: duo enim possent sponsalia clandestina contrahere, & statim copulam consummare, & sic esset validum matrimonium clandestinum. Sed quid si sponsalia facta fuerunt coram testibus, & Parocho, & tunc subsequuta est copula: non crederem in hoc casu esse matrimonium, quia non inveniuntur omnia, quæ statuit Concilium.

Altera differentia est inter sponsalia, & matrimonium, quòd matrimonium non potest contrahi, nisi post annos pubertatis vtriusque contrahentis, vt iam diximus ex cap. vnico, de sponsa. impube. sponsalia verò possunt statim post septennium contrahi.

Tertia differentia est, in solubilitate: vinculum enim matrimonij est magis indissolubile: multis enim casibus soluantur sponsalia, in quibus matrimonium solui non potest.

Quorum primus est, quando vterque sponsus soluit promissionem factam: tunc enim, etiam si iuramentum intercesserit, soluitur, & liber vterque manet, vt cum alio possit contrahere. Ita habetur cap. præterea, i. de sponsal.

Alter casus est, cum alter ingreditur religionem, vt habetur cap. ex publico, de conuersio. & Sylu. ver. sponsalia, q. 12. dicit, quòd statim soluitur per ingressum ante professionem; sed in hoc casu, scilicet ante professionem, matrimonium non solueretur, etiam ratum: nam ratum non soluitur nisi per confessionem, consummatum autem nullo modo.

Tertius casus est, per ordinis maioris susceptionem, 27. quæst. 2. cap. scripsit, vt per subdiaconatum, & maiores ordines.

Quartus est, per votum castitatis communis simplex: si enim votum facit castitatis, & post contrahat, sponsalia nulla sunt, cap. rursus, qui cleri. vel vouen. si verò votum fecit post sponsalia, tunc non annullantur, vt habet Armill. ver. sponsalia, & Nauar. c. 22. nu. 25. nisi sit votum religionis: tunc enim tenetur ingredi, vt dicit Nauar.

Quintus est, per matrimonium de præsentibus cum altero, siue consummatum, siue non, licet peccet mortaliter, qui, validis existentibus sponsalibus, contrahit cum altera de præ-

senti,

senti, tamen tenet matrimonium, cap. sicut ex literis, de sponsal.

Sextus est, quando vnus illorum in longinquas partes abit, vnde incertus est reditus; tunc enim soluuntur sponsalia, cap. de illis, de sponsali. nec secundum Canones expectandum est tempus, licet leges ciuiles definiant tempus duorum annorum in eadem prouincia. Cod. de sponsal. l. 2. & trium annorum in aliena prouincia, Cod. de repudijs l. 2.

Septimus casus est, cum superuenit affinitas, vt, si sponsus habuerit rem cum consanguinea sponsæ, vel e contra intra quartum gradum, & post Concil. Trident. intra secundum, cum copula est illicita, tunc sponsal. soluuntur.

Octauus est, quando ante annos septem duo contraxerunt sponsalia per parentes, & postea peruenientes ad tempus legitimum, noluerunt ratificare; tunc enim soluuntur sponsalia, cap. de illis l. de desponsa. impub. & tunc per huiusmodi sponsalia, non producit impedimentum publicæ honestatis, quia deest consensus, cap. literas, de sponsal. impub.

Nonus est, quando fuit signatum certum tempus pro futuro matrimonio, & tunc vnus illorum deest: soluuntur enim sponsalia, & qui fuit in culpa imponitur ei pœnitentia, cap. sicut ex literis, de sponsal.

Decimus, quando post sponsalia vnus illorum contraxit contagiosum morbum, puta, lepram, morbum gallicum, vel similem, aut deformitatem notabilem, vt abscissionem nasi, extractionem oculi, vel quid simile deformitatis: tunc enim soluuntur sponsalia, cap. literas, de coniugio leproforum.

Vndecimus, cum vnus illorum incidit in fornicationem: tunc enim, si alter vult soluere sponsalia, soluet, sed qui fornicatur non potest soluere, nisi prius requirat alterum, an velit, cap. quemadmodum, de iureiurando.

Duodecimus. cum alter illorum post sponsalia fit hæreticus, aut infidelis, Canon. non solum, 28. q. 1.

Decimustertius, quando post sponsalia superuenit inimicitia notabilis inter sponsos, tunc potest vnus petere solutionem, secundum Hostien. in summ. verb. sponsalia, §. sine. Coacta enim matrimonia, malos exitus habere solent, cap. requisit, de sponsali.

Decimusquartus, cum sponsa promisit se daturam certam summam pecuniæ, vel apposita est conditio aliqua honesta,

& non

& non est implera, tunc non valent sponsalia, sicut diximus de matrimonio. Nota Nauar. cap. 22. nu. 26. quod cum sponsa tempore sponsalium diues erat, & postea facta est pauper, non tenetur sponsus cum ea contrahere, quia est conditio virtualis, qua omnia bona quæ habet, sponsa promittit sponso.

Decimus quintus, cum est fama, esse inter sponfos impedimentum matrimonij, tunc soluntur. cap. cum in tua, de sponsal.

Decimus sextus, cum vnus illorum est nimis asper & rigidus; vt habet Panorm. cap. veniens, qui cleric. vel vouen.

Decimus septimus, quando superuenit aliquid post sponsalia, quod, si superueniret ante, mutaret animos sponforum ad contrahendum, vt habet S. Thom. 4. distinct. 27. Quod intellige, quando rationabiliter mutaret animos; alias etiam non soluntur sponsalia. His casibus soluntur sponsalia, non autem matrimonium: vnde differentia magna est inter sponsalia, & matrimonium quantum ad solubilitatem; magis enim insolubile est matrimonium.

De peccatis, quæ in ipso matrimonio committi possunt.

CAPVT XVIII.

Multipliciter possunt contrahentes peccare, & in ipso met matrimonio, & in vsu ipsius: in ipso quidem, ex sex capitibus potest procedere peccatum.

Primò, ex parte intentionis, seu interioris consensus: cum enim alter, vel vterque illorum exterius fingunt fictos consensus, & tamen interius non habent, tunc est graue peccatum mortale sacrilegij, contra sacramentum ipsum matrimonij: nec est in foro interiori verum matrimonium, quamuis in exteriori iudicabitur matrimonium, & compellentur simul habitare.

Secundò, ex parte finis. Pro quo aduerte contrahentes posse contrahere ob vnum ex his tribus finibus.

Vnus est, ipsemet finis matrimonij, & prolis, remediū concupiscentiæ, & murua obsequia: &, qui ob aliquid horum contrahit, non peccat, imò benè facit.

Alter est finis malus, qui quidem est mortale peccatum, & tunc contrahere ob talem aliquem finem, mortale est: vt, qui